

ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ

ΠΛΑΤΩΝ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΩΝ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΩΝ
ΚΑΙ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΩΝ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΜΗΝΑ

ΤΟΜΟΣ Ε΄.-ΤΕΥΧΟΣ Α΄. ΚΑΙ Β΄.

Ὅδε εἶσι περὶ ἔργου ἂν θεοτέρου ἄνθρωπος
βουλεύσασθε ἢ περὶ παιδείας καὶ κώτου καὶ
τῶν κώτου εἰκείων. (Πλάτ. Θεάγης.)

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΤΗΣ ΕΝΩΣΕΩΣ

10 — ΟΔΟΣ ΟΜΗΡΟΥ — 10

—
1882

ΕΠΙΚΡΙΣΙΣ ΤΣΑΚΩΝΙΚΗΣ ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗΣ

(Συλέχεια ἐκ τοῦ Δ' καὶ Ε' τεύχους σελ. 176).

Δεύτερον ποιεῖται ὁ κ. Def. τὸ καὶ ἄλλοτε ἐν Bezzenberger Beitr. VI 332 παρατηρηθὲν αὐτῷ σφάλμα, ὅτι παρέχει χρονολογίας οὐδεμίαν ἔχουσας ἀξίαν «ἢ δὴ ἐνωρίς» πότε; κατὰ τὸν αὐτὸν γρόνον» τίνα; Ἐπειτα πῶς θὰ δυνηθῇ ὁ κ. Def. ν' ἀποδείξῃ τὸν καθ' ὁλοκληρίαν ἀσύστατον αὐτοῦ διίσχυρισμόν ὅτι πολὺ πρὸ τῆς ἀκμῆς τῆς Ἑλλην. Γραμματείας εἶχεν ἀποβῆ συχνὸς ὁ περιφραστικὸς παρακειμένος; Διὰ τῶν δύο ἐκ τῆς Γραμματικῆς εἰλημμένων παραδειγμάτων δὲν ἀποδεικνύει αὐτό, πολλοῦ γε καὶ δεῖ. Καὶ πῶς ὅτι ἐνωρίς ὁ περιφραστικὸς ἐξέβαλε τὸν μονολεκτικὸν ἐκ τῆς γλώσσης τοῦ λαοῦ; Ἄν ὁ κ. Def. νομίζῃ, ὅτι τὸ συμπέρασμα τοῦτο δύναται νὰ συναγάγῃ ἐκ τοῦ ὅτι σήμερον ὁ μονολεκτικὸς παρακειμένος πλὴν ὀλίγων λειψάνων (π. χ. εὔρηκα καὶ (ε)ῦρηκα, μετ. παθητ. παρακειμένου) δὲν εἶναι ἐν χρήσει, δὲν εἴμεθα αὐτῷ ὁμόψηφοι. Διότι τώρα εἶναι ἐκτὸς χρήσεως καὶ ὁ ἀπλοῦς μέλλων, ἀλλ' ὅμως οὐδεὶς δύναται ν' ἀποδείξῃ ὅτι τὸ πάλαι ἐν τῇ γλώσῃ τοῦ λαοῦ ἦτο ὅπως παρ' ἡμῖν ὁ περιφραστικὸς ἐν χρήσει. Διότι τὰ παρὰ τοῖς παλαιοῖς ἀπαντῶντα «φάσαι θέλω» κτλ. δὲν δύνανται νὰ παραβληθῶσι πρὸς τὰ νῦν θέλω φάγη, θέλω κοιμηθῇ κ.τ.λ. διότι ἱστορικῶς καὶ γενετικῶς εἶνε διάφορα· τὸ θέλω φάγη, κοιμηθῇ, δὲν εἶναι ἀπαρέμφατα ὅπως συνήθως διδάσκεται, καὶ ὁ κ. Def. νομίζει, ἀλλ' ὑποτακτικαὶ κατὰ πρᾶλειψιν τοῦ νά, ὅπως προσεχῶς ἐλπίζομεν ν' ἀποδείξωμεν. Ὅμοίως εἶνε ὅλως διάφορος ἡ χρῆσις τοῦ περιφραστικοῦ παρακειμένου καὶ ὑπερσυντελικοῦ διὰ τοῦ ἔχω καὶ τῆς ὑποτακτικῆς τοῦ ἐνεργητικοῦ καὶ παθητικοῦ ἀορίστου¹ π.χ. ἔχω φάγη,

¹. Ἡ χρῆσις τοῦ ἔχω μετὰ τῆς μετοχ. τοῦ παθητ. παρακειμ. ἀπαντᾷ παρὰ τοῖς μεταγενεστέροις π. χ. «ἔχω ἀποκεκομμένην τὴν χεῖρα» ἀντὶ ἀποκέκομαι

ἔχω κοιμηθῆ τῆς τῶν παλαιῶν, οἵτινες μετεχειρίζοντο συνηθέστερον μὲν τὴν μετοχὴν τοῦ ἄορ. «ἀναλαβόντες εἶχον» καὶ σπανιώτερον τὴν τοῦ παρακειμένου πρβλ. Kühner II 623. Ἡ δὲ παρά τοῖς παλαιοῖς χρήσις τοῦ εἶμι εἰς περίφρασιν, ὅπερ δὲν μνημονεύεται ὑπὸ τοῦ κ. Def., δὲν ταυτίζεται ἐντελῶς τῆ νῦν, πρβλ. Kühner II 35, διότι τότε πάντες οἱ χρόνοι περιεφράζοντο νῦν δὲ ἐν μὲν τῷ συνήθει Ἑλλην. μόνον ὁ παθητ. παρακείμε. καὶ ὑπερτυντ. ἐν δὲ τῷ Τσακ. ὁ ἐνεστώς καὶ παρατατικός.

Πολλῶ δὲ μείζον ἀμάρτημα ἔγκειται ἐν τῇ φράσει «τὸν περιττὸν ἀταστάνα μονολεκτικὸν παρακείμενον μετεχειρίσθη ἢ γλῶσσα εἰς ἀναπλήρωσιν τοῦ ἄορ. κ.τ.λ.» καὶ αἰτία τούτου κεῖται ἐν τῷ ὅτι ὁ κ. Def. μεταχειριζόμενος πάντοτε μεταφορικὰς ἐκφράσεις, δὲν ἔχει σαφῆ ἰδέαν τούτου, ὁ ὀνομάζει γλῶσσαν, ὑπολαμβάνων ταύτην ὡς ὄν τι ἐκτὸς ἡμῶν κείμενον καὶ σκεπτόμενον («ἡ γλῶσσα ἐπίσταται») καὶ οἰκονομοῦν καὶ ἀποταμιεῦον τὰ καθ' ἕκαστα, καὶ κατὰ τὰς περιστάσεις ἐπανάφερον εἰς χρῆσιν εἴ τι δεῖ. Πάντα δὲ ταῦτα ἐννοεῖ πᾶς ἐχέφρων ὅτι εἶνε ἀτρώτατα· διότι ἡ γλῶσσα δὲν εἶνε ὄν τι ἐνεργοῦν ἐκτὸς ἡμῶν, ἔχον ἰδίαν θέλησιν, ἰδύναμιν, σκέψιν κτλ. ἀλλ' εἶνε ἐνέργεια ἡμῶν πάντων ὅσοι λαλοῦμεν αὐτήν, καὶ οὐδὲν πλέον. Τούτου ἕνεκα ὑπολαμβάνονται ἐσφαλμένα ἐκφράσεις τοιαῦται, οἷον ἡ γλῶσσα ἀνεπλήρωσεν, ἠσθάνθη κτλ. ὀρθαὶ δὲ ἄτε οὐδεμίαν παρέχουσαι σύγχυσιν φράσεις οἷον «οἱ λαλοῦντες» ἢ «ὁ λαὸς ἠσθάνετο, ἀνεπλήρωσε κτλ. Ἐπειτα ἐλπίζω, θά μοι ὁμολογήσῃ πᾶς τις μετὰ μικρὰν σκέψιν, ὅτι ἡ ἀπώλεια γλωσσικοῦ τινος στοιχείου, οἷον τοῦ ἀπαρεμφράτου, γίνεται κυρίως κατὰ τόνδε τὸν τρόπον¹⁾· ἐν ᾧ δηλ. χρόνῳ τὸ στοιχεῖον τοῦτο διατελεῖ ἐν πλήρει χρήσει, ἀναφάνεται ἕτερόν τι, ὅπερ εἰ καὶ

τὴν χεῖρα· τῶν δοκίμων. Κατὰ τοὺς μεταγενεστέρους λοιπὸν λέγομεν ἔχω κομμένο τὸ χέρι, ἔχω γραμμένο τὸ γράμμα κτλ.

¹⁾ Ὅτι πολλάκις λέξεις λησμονοῦνται διότι τὸ δηλούμενον ἐκλείπει, π. χ. δημοκρατία βέλος κ.τ.λ. ἐννοεῖ ἕκαστος.

κατ' ἀρχὰς μικρὸν διαφέρει, σὺν τῷ χρόνῳ καθίσταται ἰσοδύναμον τῷ προτέρῳ, καὶ ἀφοῦ ἐπὶ τινὰ χρόνον ἀμφοτέρα εἶνε ὁμοίως ἐν χρήσει ἄρχεται κατὰ μικρὸν τὸ ἔπηλυ ἐπιδίδον καὶ ἐκβάλλον τὸ ἀρχαῖον, τοῦτο δὲ παραγκωνιζόμενον λησμονεῖται καὶ λησμονηθὲν κατ' οὐδένα τρόπον δύναται ν' ἀναλάβῃ ξένα καθήκοντα. Τοῦτο γίνεται κατάδηλον, ἂν σκεφθῆ τις πρῶτον ὅτι, ἂν ἀληθῶς πολὺ πρὸ τῆς ἀκμῆς τῆς Ἑλλην. Γραμματείας τ. ἔ. πολὺ πρὸ τοῦ πέμπτου αἰῶνος π. Χ. ὁ μονολεκτικός παρακείμενος εἶχε καταστή ἄχρηστος, οὐδαμῶς εἶναι νοητόν, πῶς οἱ Λακωνες ἐν τινὶ τῶν μεταγενεστέρων αἰώνων, ὅτε τὸ τὸν ἀόρ. πρῶτον ἐν τῷ Λακωνικῷ ἰδιώματι χαρακτηρίζον δασὺ πνεῦμα ἀντὶ τοῦ σ (ἐνίκα'ε=ἐνίκασε=ἐνίκησε νικά'αρ=νικήσας) κατήντησεν ὅπως καὶ τὸ λοιπὸν δασὺ πνεῦμα, νὰ μὴ ἀπαγγέλληται πλέον, ἠδύναντο νὰ ἔχωσι γνῶσιν τοῦ πρὸ πολλῶν αἰώνων ὑπὸ τῶν δοκίμων προπατόρων αὐτῶν ἀποβληθέντος μονολεκτικοῦ παρακειμένου. Τίς ἡμῶν ἠξεύρει τί καὶ πῶς ἐλάλουν οἱ Ἑλληνες πρὸ 200 ἐτῶν, ἂν μὴ παρεδόθη ἡμῖν; δεύτερον ὅτι ἡ εὐχτική, ἡ ἀπαρέμφατος, οἱ μέσοι τύποι, ὁ ἀπλοῦς μέλλων, ὁ παρακείμενος (πλὴν τῶν μνημονευθέντων τύπων) ἡ δοτική, ὁ δυϊκός κ.τ.λ. ἐκτὸς χρήσεως γεγόμενα ἄτε ὑπ' ἄλλων βαθμηδὸν ἀναπληρωθέντα, παντελῶς ἐλησμονήθησαν, οὐδὲ ἐχρησίμευσαν εἰς ἀντικατάστασιν τινος. Ταῦτα δὲ πάντα εἶναι οὕτω δῆλα καὶ ἀφ' ἑαυτῶν ὡς εἰπεῖν ἐννοούμενα, ὥστε μόνος ἐκεῖνος δύναται ν' ἀγνοῆ, ὅστις ἀτόπως προσωποποιεῖ τὴν γλῶσσαν, καὶ ἀπὸ τοῦ τιμιωτάτου ἐφευρήματος καὶ χαρακτηριστικωτάτης τῶν λειτουργιῶν τοῦ ἀνθρώπου μεταβάλλει αὐτὴν εἰς οἰκονόμον οἰκοδέσπρηναν.

Ἄτοπώτατον δὲ ἀμάρτημα καὶ σπουδαιοτάτην ἄγνοιαν τῶν τοῖς πᾶσι γνωστῶν μαρτυρεῖ ἡ φράσις τοῦ κ. Def., ὅτι ἐπειδὴ οἱ νέοι οὗτοι ἀόρ. δὲν ἐξέφραζον τὴν ἔννοιαν τοῦ παρακειμένου ἐγένετο ἀνάγκη ν' ἀποβάλωσι τὸν ἀναδιπλασιασμόν, ὅστις ἰδιάζει τῷ θέματι τοῦ παρακειμένου, καὶ νὰ λάβωσιν ἀντ' αὐτοῦ τὴν αὐξῆσιν. Ἄγνοεῖ λοιπὸν ὁ κ. Def. ὅτι ὁ ἀναδιπλασιασμός δὲν εἶνε χαρακτηριστικὸν μόνου τοῦ παρακειμένου, ἀφοῦ εὐ μόνον ἐν

τῷ Ἰνδικῷ μίαν τῶν ἑπτὰ τάξεων τοῦ ἀορ. (τὴν Τρίτην κατὰ Stenzler Ἰνδικῆς Γραμ. 151, ἑβδόμην κατὰ Borp Ἰνδικῆς Γραμ. 382, δευτέραν κατὰ Whitney Ἰνδ.Γραμ. 856) ἀποτελοῦσιν οἱ μετ' ἀναδιπλασιασμοῦ ἐκφερόμενοι ἀορ. ἀλλὰ καὶ ἐν τῷ Ἑλλην. σώζονται τοσοῦτοι ἀορ. μετ' ἀναδιπλασιασμοῦ πρβλ. Γ. Κουρτίου Τὸ ρῆμα κτλ. II 21 κέξ. καὶ Γουσταίου Meyer Ἑλλην. Γραμμ. 427 κέξ. ἐκτός δὲ τούτου καὶ ἐνεστῶτες π. χ. ἀραρίσκω καὶ μέλ. π. χ. πεφιδήσεται κτλ., καὶ ἂν κατὰ μέρος ἀφήσωμεν τὸν διάφορον τοῦ μορμύρω κτλ. καὶ τοῦ τίθημι κτλ. ἀναδιπλασιασμόν. Ἐκτός δὲ τούτου ἐνυπάρχει καὶ ἐν τούτοις τὸ ἀνωτέρω σημειωθὲν ἀμάρτημα τῆς προσωποποιήσεως τῆς γλώσσης, ἣτις παρίσταται διαλογιζομένη ὅπως ἔμπειρος τεχνίτης, ὅτι ἐν τούτοις πρέπει ν' ἀποβληθῇ ὁ ἀναδιπλασιασμός ἄ τε π ρ ὁ ς ο ὕ δ ἐ ν π λ έ ο ν χ ρ ῆ σ ι μ ο ς, νὰ προστεθῇ δὲ ἡ ἀ ν α γ κ α ί α α ὕ ξ η σ ι ς. Ἄλλ' ὅπως ἄλλα ἄλλων γλωσσῶν φαινόμενα κατὰ μέρος ἀφήσωμεν, τὰ Λατ *reposci repuli esseidi* κτλ. τὰ Γερμανικὰ *ich hielt* κ.τ.λ. ἀπέβαλον ἄρα πρότερον τὸν ἀναδιπλασιασμόν καὶ εἶτα ἔλαβον τὴν δύναμιν τοῦ ἀορ. ἣν εἶχον, καὶ ἔχουσιν, ἢ πῶς κατώρθωσαν νὰ διασώσωσι μὲν τὸν ἀναδιπλασιασμόν, νὰ ἀναλάβωσι δὲ καὶ τὰ ἄλλα καὶ ἀσυμβίβαστα πρὸς τὸν παλαιὸν ἄνθρωπον καθήκοντα; (Ὁ δὲ νέοι παρακείμενοι τοῦ κ. Def. οὐδὲν ἄλλο εἶνε ἡ ἀορ. μετὰ τοῦ τέλους κα ὅπως καὶ ἐν Ἀθήναις καὶ ἀλλαχοῦ λέγονται. Ὁ κ. Def. «ἐβάπτισεν» αὐτοὺς παρακειμένους, ὅπως ταῦτίσῃ αὐτοὺς πρὸς τοὺς πλαστοὺς *δεδῶκα *ἑωρᾶκα κ.τ.λ. καὶ οὕτω δικαιολογήσῃ τὸ παραξύτονον, ὅπερ καθ' ἃ ἐδείχθη, εἶνε συκίνη ἐπικουρία. Ἦν δ' ὁ κ. Def. ἐν σελ. 41 φέρει ἀντίρρησιν, ὅτι τονισμός τοῦ ἐνικοῦ δὲν δύναται νὰ κανονισθῇ κατὰ τὸν τοῦ πληθυντικοῦ, διότι τοῦτο εἶνε ἄνευ ἀναλογίας, νομίζομεν ἐσφαλμένην. Διότι σήμερον γινώσκομεν ὅτι καὶ ὁ ἐνικός τοῦ λέγω, πλέκω κτλ. θὰ ἦτο ἐγκλινόμενος ὅπως καὶ τὸ φημί, ἂν μὴ ὁ πληθ. ἦτο τρισύλλαβος καὶ δὴ ἀνεπίδεκτος ἐγκλίσεως· ἐκανονίσθη ἄρα ὁ ἐν. κατὰ τὸν πληθυντικόν· καὶ ἐν τῷ νέῳ Ἑλλην. λέγομεν ἐ λ α λ ο ὕ σ α ἀντὶ ἐ λ ἄ λ ο υ σ α κατὰ τὸ ἐ λ α -

λοῦσαμεν—οὔσατε κ.τ.λ. ἐκανονίσθη ἄρα ὁ ἐν. κατὰ τὸν πληθ. Ἐπειτα ἐκτός τούτων ὑπῆρχεν ἐν τῷ Τσακωνικῷ τὸ δεύτερον ἐν. προσ. ἐδοῦκερε, ὅπερ εὐκόλυνε τὴν τοῦ τόνου μεταβάσιν.

Ὁμοίως μεγάλην ἀγνοίαν τῆς ἀναπτύξεως τῆς γλώσσης ὑποδηλοῖ καὶ ἡ φράσις «ἡ ρίζα Γεπ ἐξ ἧς ἐνεστῶς ἐπέω καὶ ἐκ τούτου ἀόρ. ἐπέκα ἐσχηματίσθη κτλ» λοιπὸν ὁ ἀόρ. ἐπέκα δὲν ἠδύνατο νὰ σχηματισθῆ ἀπ' εὐθείας ἀπὸ τοῦ εἶπα, εἶπε κ.τ.λ. κατ' ἀναλογίαν τῶν ἄλλων ἀορ. εἰς—κα, οὐχί, ὤφειλε νὰ βαδίση διὰ τῆς λεγομένης ἱεραρχικῆς ὁδοῦ, ὤφειλε πρῶτον νὰ εἶνε γνωστὴ τοῖς Λάκωσιν ἢ Τσάκωσιν ἡ ρίζα Γεπ, νὰ σχηματισθῆ ἐνεστῶς ἐπέω καὶ ἐκ τούτου νὰ σχηματισθῆ ἀόρ. ἐπέκα, ὅπερ καθ' ὀλοκληρίαν ἐσφαλμένον. Καθ' ὃν ἐν Bazzenberger Beitr VI 334 ἐδιδάξαμεν τρόπον, ἀπὸ τῆς αἰτιατικῆς τὸν βασιλέαν, τὴν θυγατέραν κ.τ.λ. ἐπλάσαν οἱ Ἕλληνες τὴν ὀνομαστικὴν ὁ βασιλέας, ἡ θυγατέρα καὶ καθ' ὃν ἐν Kuhn περιοδικῷ T.27 ἀπὸ τοῦ ἀορ. ἐταύρισα, ἐχαιρέτισα κτλ. ἐπλάσθη τὸ τραυῶ, χαιρετῶ κτλ. κατὰ τὸ ἐπήδησα, πηδῶ κτλ. ἀπὸ τοῦ ἀορ. ἐβουλήθη ὁ ἐν. βουλιῶμαι κτλ. ἀπὸ τῶν πλαγίων πτώσεων τοῦ μεγάλου τῷ μεγάλῳ καὶ ἀπὸ τοῦ πληθ. οἱ μεγάλοι τὰ μεγάλα καὶ τοῦ θηλυκοῦ ἡ μεγάλη ἐσχηματίσθη ἡ ὀνομ. καὶ αἰτ. τοῦ ἐν. ὁ μέγας τοῦ μεγάλου, τὸ μέγαλο, ἀπὸ τοῦ ἐνεστῶτος ὁρῶ μετεβιβάσθη τὸ δασὺ πνεῦμα εἰς τὸν πρττ. ἐόρων ἀντὶ *ἐόρων, ὅπως ἐκῶν ἀλλὰ ἄκων· ἀπὸ τῶν πλαγίων πτώσεων τοῦ διπλοῦ χρυσοῦ, τῷ διπλῷ, τῷ χρυσῷ καὶ ἀπὸ τῶν πληθ. τῶν διπλῶν, τῶν χρυσῶν τοὺς διπλοῦς τοὺς χρυσοῦς κτλ. ἐσχηματίσθη ἡ ὀν. ὁ διπλὸς ὁ χρυσὸς (ἄνθρωπος) τὸν χρυσόν· κατὰ τὸ καλοῦ, καλῷ, καλός. Ὁμοίως καὶ ἐν τῇ ἀρχαιότητι ἀπὸ τοῦ πληθ. κερδχλῆαι—εἰς κ.τ.λ. ἐσχηματίσθη ὁ ἐν. κερδαλέα ἀντὶ κερδαλέη πρβλ. J. Wackernagel ἐν Kuhn περιοδικῷ T. 25. 271, καὶ ταῦτα πάντα φυσικώτατα. Διότι ὅστις μὴ ἐκοπίασε μαθὼν τὴν γραμματικὴν, οὐδὲν οὐδαμῶς ἤξεύρει περὶ ἐνεστ. καὶ ἀορ. ὀνομαστικῆς καὶ αἰτιατικῆς κτλ., οὐδὲ πλανᾶται, ὅπως ὁ κ. Def. πι-

στεύων ὅτι τὸ πρῶτον, ἡ βᾶσις, εἶνε ὁ ἐνεστῶς, ἡ ὀνομαστικὴ καὶ ἀπὸ τούτων πρέπει νὰ ὀρμᾶται. Καλῶς ποιῶν ἔχει ἐν τῇ μνήμῃ ὁ τοιοῦτος ἄνθρωπος συστήματα τύπων ἀδελφῶν, ἰσαξίων, οὐδεμίαν δ' ἔχει ἔννοιαν περὶ γελοίας προτεραιότητός τινος αὐτῶν. Θέλων λοιπὸν νὰ δημιουργήσῃ τύπον τινὰ κατάλληλον, δύναται νὰ λάβῃ βᾶσιν οἷονδῆποτε τύπον, δύναται νὰ ὀρμᾶται ἀπὸ τοῦ πρώτου προσ. τοῦ ἐνεσ. τῆς ὀρ. καὶ κατὰ τὸ πλέω (πλέωμεν, πλέουσι) κλειῶ (κλειοῦμεν) νὰ σχηματίζῃ πλέεις, πλέει, κλειεῖς κλειεῖ (ἀπὸ τοῦ κλείεις θὰ ἐγένετο μόνον κλείς, ὅπως ἡμεῖς ἐν Κρήτῃ (διότι δύο ὅμοιοι φθόγγοι συστέλλονται εἰς ἓνα ἐν τῇ νέα Ἑλλην.) ἀλλὰ δύναται νὰ ὀρμᾶται καὶ ἀπὸ τῆς ὑποτακτικῆς καὶ ἀπὸ τοῦ δεικνύω, δεικνύης, δεικνύη, νὰ σχηματίσῃ δεικνύω, δεικνύεις, δεικνύει διότι λέγω, λέγης, — ἡ λέγω, λέγεις—ει, οὐδαμῶς ὑπ' οὐδενός κωλυόμενος, ἀφοῦ περὶ γραμματικῆς σειρᾶς οὐδεμίαν ἔχει γνῶσιν. Ταῦτα πάντα θὰ εὔρη πᾶς ἀνὴρ φυσικώτατα, μετὰ μικρὰν μόνον σκέψιν, μόνος δὲ ὁ κ. Dof. ὅστις, ὡς φαίνεται σκέπτεται πολὺ περὶ τούτων, καὶ φιλοσοφεῖ ὅπως ἔπειτα θὰ ἴδωμεν, φρονεῖ ἔπερα.

Ἐν σελ. 36 διδάσκει ὁ κ. Dof. ὅτι ὁ Δωρικὸς τονισμὸς ἀνθρώποι, ἀγγέλοι κτλ. εἶναι Ἰαπετικὸς· πόθεν γινώσκει τοῦτο ὁ κ. Dof. ἀγνοοῦμεν. Διότι πρῶτον εἶνε σήμερον ἀνεπίδεκτον ἀμφιβολίας ὅτι ἡ Ἰαπετικὴ γλῶσσα πρὸ τοῦ ἰχωρισμοῦ εἶχε τονισμόν ὅσον καὶ νῦν ἐτι διασώζουσι πολλαὶ συγγενεῖς γλῶσσαι τ.έ. πάντῃ ἐλεύθερον καὶ ἀνεξάρτητον ἀπὸ τῆς ποσότητος τῶν τελευταίων συλλαβῶν, οὐχὶ δὲ περιορισμένον ἐπὶ τῶν τριῶν τελευταίων, ὅπως ἐν τῇ Λατ. καὶ Ἑλλ. γλώσσῃ, ἐπομένως ὁ τόνος δὲν κατεβιβάζετο ἀπὸ τῆς προπαραληγουσῆς εἰς τὴν παραλήγουσαν, ὅταν ἡ λήγουσα ἢ ἡ παραλήγουσα ᾖ μακρά. Δεύτερον φαίνεται ὁ κ. Dof. ἀγνοῶν καὶ αὐτὴν τὴν πρώτην κλίσιν τῶν Ἀρίων γλωσσῶν, πρὸς δὲ καὶ αὐτῆς τῆς μητρικῆς τοῦ Γερμανικῆς καὶ δὴ νομίζει ὅτι ἀρχῆθεν ἡ πλ.θ. ὀνομ. τοῦ θηλ. καὶ ἀρσ. γένους τῆς I καὶ II κλίσεως ἔληγεν εἰς αἰ.οι, ὅπερ ἀτοπώτατον,

ὅπως πᾶς καὶ ἐλαχίστην γνῶσιν ἔχων τῶν συγγενῶν γλωσσῶν ἤξεύρει. Πιθανὸν νὰ φανῆ τῷ κ. Def. μεγάλη καὶ βαρεῖα, ἀλλ' ὅμως ἡμεῖς τούτου οὐχὶ αἵτιοι, ἢ ἀπαίτησις ὅτι ὁ βουλόμενος νὰ ποιῆται λόγον περὶ Ἰαπετικῶν τύπων καὶ λοιπῶν πραγμάτων ἀνάγκη ἀπαραίτητος νὰ γινώσκη ὅσον ἔνεστι πολλάς τῶν συγγενῶν γλωσσῶν, πρῶτα δὲ καὶ μάλιστα τὰ Ἰνδικά. Διότι τὸ ἐτυμολογικὸν τοῦ πολλοῦ Κουρτίου καὶ τὰ Ἀκαδημαϊκὰ ἀναγνώσματα τοῦ Max Müller εἰ καὶ βιβλία δόκιμα, ἀλλ' ὅμως γραφθέντα χάριν τῶν πολλῶν δὲν δύνανται νὰ ἐξαρκῶσι γλωσσολόγῳ, ὅταν μάλιστα προθύμως λαλῆ περὶ Ἰαπετικῶν, ὅπως ὁ κ. Def. ὅστις ἐν σελ. 43 Τσακων. Γραμ. γράφει τάδε : « ἡ ποσότης τῶν συλλαβῶν, ὅπως ἐν τῇ Ἑλλην. ἀπὸ τῶν Ὀμηρικῶν χρόνων οὕτω διεμορφώθη κτλ. » Τοῦτο δὲ γραφόμενον ὑπὸ γλωσσολογοῦντος εἶνε ἀμάρτημα μέγιστον, διότι οὐδεὶς ἀγνοεῖ σήμερον καὶ ἂν μόνον μικροῦ μέρους τῆς γλωσσικῆς ἐπιστήμης μετέλαβεν, ὅτι ἡ ποσότης, ὅπως πασῶν τῶν συγγενῶν γλωσσῶν καὶ μάλιστα τῶν Γερμανικῶν εἰς φθολογολογικοὶ νόμοι πιστοῦσιν, ἦτο ὠρισμένη, ὅπως ἐν Ὀμήρῳ καὶ Veda βλέπομεν, πρὸ τοῦ χωρισμοῦ τῶν Ἰαπετικῶν γλωσσῶν.

Ὅμοιως σφάλλεται ὁ κ. Def. ἐν σελ. 55 διδάσκων ὅτι τὰ Τσακ. γράφου=γράφων, ὄροῦ=ὄρων τᾶμω=στάμων, κοῦε=κύων κ.τ.λ. ἀνάγονται εἰς παλαιότερα Λακωνικά, γράφως ὄρως, στάμωσ, κύωσ κτλ. καὶ ἐν σελ. 164 «κιμοῦ, τιμῶν, κυρίως τιμῶσ ἐκ τοῦ τιμάουσ (=τιμα—οντς, ὅπως διδ—ούσ¹ ἐκ τοῦ διδόντς

Ὁ κ. Def ἀγνοεῖ ὅτι τὰ ὀνόματα οἷον στήμων κύων κτλ. οὐ-

¹) Θαυμαστὴ ἀληθῶς ἡ διαίρεσις διδ-ούσ, δι' ἧς ὁ κ. Def. φαίνεται ὑπολαμβάνων τὸ ουσ κατάληξιν καὶ τὸ διδ θέμα· ἢ κατὰ ἠξίς ουσ ἐννοεῖται. πρέπει νὰ εἶνε διάφορος τῆς εντ (τιθεντ) καὶ αντ (ισταντ) κτλ. Περίεργον ἢ κατὰ ἠξίς τῆς ἐνεργ. μετοχῆς εἶνε nt, ὃ κατόπιν μὲν φωνήεντος μένει ἀμετόβλητον κατόπιν δὲ συμφώνου, ἂν μὲν τονίζεται, γίνεται ant, dvishant. εἰ δὲ μὴ at πρὸς Bopp. συγκριτ. Γραμ. III 3 779 καὶ 782 καὶ Ἰνδ. Γραμ. 528 καὶ Μορφολογ. Ἑρευνῶν ὑπὸ Brugman II 158.

δέποτε ἔσχον ἐν τῇ ὀνομαστικῇ π ἢ s ἐν τῷ τέλει· ἐν τῷ Ἰνδικῷ λήγουσι ταῦτα εἰς ā rājā (rex), cva (κύων), ἐν τῷ λατ. εἰς o sermo κ.τ.λ. καὶ ἐν τῷ Γοτθικῷ εἰς a καὶ Λιθουανικῷ εἰς u πρβλ. Borp. Συγκριτ. Γραμμ. I 288 κέξ καὶ III 167. Καὶ ἐπειδὴ ἐν ταῖς εἰρημέναις γλώσσαις τὸ τελικόν s ἢ π οὐδέποτε ἐκπίπτει, ἀναγκαίως ἔπεται ὅτι ἡ κατάστασις αὕτη εἶνε ἡ ἀρχική· οἱ Ἕλληνες φαίνεται ὅτι μετήνεγκον τὸ ν τὸ ἐν ταῖς λοιπαῖς πτώσεσι καὶ ἐπὶ τὴν ὀνομ. τ.ἔ. κατὰ τὴν κλητ. κύων στήμον καὶ τὰς πλαγίας πτώσεις στήμονος κτλ. ἐλέχθη καὶ ὀνομαστικῇ κύων στήμων ὅπως ἐλέγετο φέρον καὶ φέρων λέγον καὶ λέγων κτλ. Ὁ πρεσβεύων ὅτι τὸ στήμων κύων κτλ. ἐλέχθησαν ποτὲ μετὰ s, διαπράττει τὸ αὐτὸ ἀμάρτημα, ὡς ἂν ἔλεγεν ὅτι ἀντὶ τοῦ πατὴρ θυγάτηρ, ἐλέγετό ποτε πατὴς θυγάτης κ.τ.λ. Ὁ κ. Def. εἶπε καὶ τοῦτο, ἀλλ' ἐσφάλη πρβλ. Bezzenberger Beitr VI σελ. 335 καὶ Ἀθην. Γ' σελ. 218.

Ὅμοίως ἐλέγοντο ἀπὸ τοῦ παλαιοτάτου αἰ μετοχαὶ τῶν εἰς ω ῥημ. μετὰ τοῦ n, οὐχὶ δὲ μετὰ τοῦ s ἀντὶ n πρβλ. Ἰνδ. bhagan= φέρων Zend. barans Γο. bairands, ἀρχ. Βουλγ. goran, Λιθουανικὰ dégans=ὁ κτίων Ἀρ. Πρωσ dillans=ὁ ἐργαζόμενος· τούναντιον δὲ τὰ εἰς μι εἶχον τὴν μετοχὴν εἰς-at Ἰνδ. sat ὦν dadat= διδοὺς κτλ. Ἡ διαφορὰ λοιπὸν παλαιότητα. Ὅτι δὲ τὸ φέρων στήμων πατὴρ εὐμενῆς (Ἰνδ. sumanas) κτλ. εἶνε χρονολογικῶς διάφορα τ. ἔ. ἀρχαιότερα τῶν διδοὺς τιθεὶς ὁδοὺς κτλ. καταφαίνεται καὶ ἐξ αὐτῆς ἔτι τῆς Ἑλλην. γλώσσης, ἐνθα ἡ ἀναπλ. κρωτική ἔκτασις ἐν μὲν τῇ Ἀττ. καὶ Ἴων. εἶνε ου πρβλ. ὁδοὺς διδοὺς λέγουσα κτλ. καὶ εἰ πρβλ. τεθείς, εἰς κτλ. ἐν δὲ τῇ ἄκρῃ Δωρίδι ω λέγωσα, η καταλυμακωθῆς ῆς κτλ. Τῆς διαφορᾶς δὲ ταύτης οὐδὲ ἵχνος παρατηρεῖται ἐν τῷ φέρων κύων στήμων κτλ. καὶ λόγος εἶνε εἷς καὶ μόνος ὅτι ταῦτα πολὺ πρὸ τοῦ χωρισμοῦ τῆς Ἑλλην. γλώσσης εἰς διαλέκτους εἶχον καταστῆ οἷα βλέπομεν, τᾶλλα δὲ τιθείς, εἷς, διδοὺς κτλ. πολὺ βραδύτερον μετὰ τὸν χωρισμὸν καὶ δι' αὐτὸ διαφέρουσιν οὕτω. Οὐδεὶς λοιπὸν δύναται νὰ παραβάλλῃ αὐτὰ πρὸς ἀλληλα. Ἐπειτα

τέλος αἰ μετοχαὶ τῶν εἰς ω ρημάτων καὶ ἐν τῇ Δωρικῇ, καὶ ἐν αὐτῇ τῇ Λακωνικῇ, διαλέκτῳ ἀποδεικνύονται δι' ἐπιγραφικῶν μαρτυρίων ὅτι ἔληγον εἰς ων, οὐχὶ εἰς ως, καὶ δὴ ἡ παραβολὴ τοῦ κ. Def. παντάπασιν ἀπόβλητος.

Ἐν σελ. 81 ἀναγινώσκουμεν «τὴν μεγάλην ταλαιπωρίαν τῶν φωνητικῶν ὀργάνων ἀποφεύγουσιν αἰ νεώτεραι γλῶσσαι» τὴν διδασκαλίαν ταύτην ἀνευρίσκομεν πολλαχοῦ παρὰ τῷ κ. Def. ἐν δὲ σελ. 125 καὶ τήνδε, ὅτι ἡ γλῶσσα τείνει εἰς εὐκολίαν τῶν φωνητικῶν ὀργάνων. Ἀμφότεραι δὲ εἶναι ἐσφαλμέναι· πρῶτον δηλ. ἀμαρτάνει ὁ κ. Def. ἐμμένων τῇ ἀπτερχαιωμένῃ δοξασίᾳ ὅτι ἡ τάσις τοῦ καθιστᾶν τοῖς φωνητικοῖς ὀργάνοις τὸ ἴδιον ἔργον εὐκολώτερον ἦτο τὸ πάλαι διάφορος ἢ νῦν διὰ τὸν λόγον ὅτι τοῖς πάλαι ἦτο ἡ γλῶσσα γνωστοτέρα ἢ ἡμῖν. Διότι σήμερον γινώσκουμεν ὅτι οἱ πάλαι δὲν εἶχον μείζω ἢ ἡμεῖς συνείδησιν τῆς γλώσσης, καὶ ὅτι ἐπομένως ἐποιοῦντο πολλὰς παρετυμολογίας, πολλὰ ἔπλαττον κατ' ἀναλογίαν κτλ. καὶ ὅτι κατὰ τὰς ἐνεργείας ταύτας μετέβαλλον καὶ ἐκείνοι τὰ τῶν φθόγγων ὡς ἡμεῖς. Αἱ δὲ περὶ τοὺς φθόγγους αὗται μεταβολαὶ ἀνάγκη ν' ἀνάγωνται καὶ μέχρι τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων, διότι δὲν ἦτο δυνατόν ἐκ διαφορῶν αὐτοτελῶν στοιχείων, ἃ θέματα τέλη, καταλήξεις κτλ. ὀνομάζομεν, νὰ προέλθωσι λέξεις οἷας ἐν ταῖς Ἰαπετικαῖς γλώσσαις ἔχομεν, ἂν μὴ τινα τῶν εἰρημένωε στοιχείων μετέβαλλον ἢ καὶ ἀπέβαλλον μετὰ τῆς ἰδίας σημασίας καὶ φθόγγους τινάς. Δεύτερον δὲ ἀμαρτάνει ὁ κ. Def. νομζων ὅτι σκοπὸς τῶν φθογγικῶν μεταβολῶν εἶνε αἰεὶ ποτε ἡ εὐκολία καὶ ὅτι τούτου ἕνεκα πᾶς ἐκ μεταβολῆς προελθὼν φθόγγος ἀνάγκη νὰ εἶνε εὐαπαγγελτότερος τοῦ πρὸ τῆς μεταβολῆς. Πρὸς ὅσα περὶ τούτων διέλαθεν ὁ ὑπατος τῶν φωνολόγων E. Sievers ἐν Φωνητ. 196 κέξ.

Μάλιστα δὲ πάντων ἔβλαψε τὸν κ. Def. ἡ ἐσφαλμένη γνώμη ἣν ἔχει περὶ τῶν φθογγολογικῶν νόμων. Ὁ κ. Def. δηλ. οὐδεμίαν εὐρίσκει δυσκολίαν παρεχομένης π. χ. ἐν σελ. 25 ὅτι τὸ σκ τῆς ἀρχ. γλώσσης συνήθως μετεβλήθη ἐν τῷ Τσακων εἰς κ'

ἀλλ' ἐν ἐνίαις λέξεσιν ἔμεινεν ἀμετάβλητον· τὸ δὲ θαυμαστὸν εἶνε ὅτι εὐρίσκει τοῦτο οὕτω φυσικὸν καὶ ἀφ' ἑαυτοῦ ἐννοούμενον ὥστε οὐδὲ φροντίζει νὰ ἐξεύρη λόγον τινά. Ὁμοίως ὅτι τὸ ἀρχαῖον υ πολλὰκις μὲν ἀπαγγέλλεται ὡς ου ἐνίοτε δὲ ὡς ι, μάλιστα ἐν σελ. 163 παραδέχεται τὴν προφορὰν ὡς ου ἐν τῷ μέλ. καὶ ἀορ. ἐνός ῥημ. (ἐδοῦκα=ἔδυσσα, δοῦ=δύσω) ἀλλ' ὡς ι ἐν τῷ ἐνεστώτι δύου· ὁμοίως ὅτι τὸ νθ ἐν μὲν τῷ ἰονθός ἐγένετο θ π.χ. ἰόθε, ἐν δὲ τῷ γρόνθος τ' γρότέ κτλ. κτλ. Νομίζει δὲ ὅτι τὸ πᾶν ἐνόησε καὶ ἡομήνευσεν, ὅταν ἀφελῶς διαβεβαιοῖ ἡμᾶς ὅτι πρόκειται οὐχὶ περὶ νόμων φθογγολογικῶν, ἀλλὰ μόνον περὶ τᾶσεων τῆς γλώσσης (πάλιν προσωποποιήσεις)¹. ἀλλ' ἂν ἐρωτηθῆ, τί εἶνε τάσις τῆς γλώσσης, ἢ ἀπάντησις θ' ἀποτελῆ φαῦλον κύκλον, ὅτι αὐτὸ τοῦτο ὅπερ οὐ φθογγολογικός νόμος. Ἄν τὸ ἐπιστημονικὸν πνεῦμά τινος εὐχαριστῆται μόνοις τοῖς ὀνόμασι τούτοις, ἀνάγκη νὰ ἐννοηθῆ ὅτι εἶνε λίαν ὀλιγαρκὲς καὶ ἀπραγμον. Ἀπὸ τοῦ 1876 ἐγνώσθη καὶ ἐδιδάχθη καὶ κατὰ μικρὸν ὑπὸ πάντων ἀνωμολογήθη ὅτι τάσις τῆς γλώσσης εἶνε ἄτοπος φράσις, δι' ἧς καλύπτεται ἄτοπωτέρα ἔννοια, ὅτι πᾶσαι αἱ μεταβολαὶ στηρίζονται ἐπὶ φθογγολογικῶν νόμων· καὶ ὅτι οὐδεὶς φθογγολογικός νόμος ἐξαιρεῖται ἀληθῶς ἀλλὰ μόνον κατ' ἐπίφασιν· ὥστε ἀνάγκη νὰ ζητῆται ἐκάστοτε τὸ αἴτιον τῆς ἐξαιρέσεως. Δεκτοῦ δὲ γενομένου τοῦ ἀνεξαιρέτου τῶν φθογγολογικῶν νόμων ἐτοπίσθη ἰσχυρότερον ἢ ἀρχὴ τῆς ἀναλογίας καὶ ἡ τοῦ δανεισμοῦ λέξεων. Διότι ἐννοεῖται οἴκοθεν ὅτι οὔτε λέξεις ἢ τύποι πλασθέντες ἢ μεταβληθέντες κατ' ἀναλογίαν ἄλλων (π.χ. τιμὲς πολλῆς, κατὰ τὸ πλάκες λαμπάδες κτλ.) οὔτε δανεισθεῖσαι λέξεις (π.χ. βούκινο bucium ἐκ τοῦ bucina δ ἐκ τοῦ βυκάνη κόρδα chorda ἐκ τοῦ χορδὴ κ.τ.λ.) δύνανται νὰ νομισθῶσιν ὀρθῶς ἐξαιρέσεις. Ὅπως οὐδεὶς ἀνθρώπων θὰ ὑπολάβῃ ὅτι τὰ παρ' Ἀλκμᾶνι φέροισα, ἔχοισα, χρύσειον κτλ. καταπαταῦσι τοὺς τῆς Δωρίδος φθογγολογικοὺς νόμους, ἀλλ' ὅτι ἐλήφθησαν ἐκ τῆς

¹) Τοῦτο καὶ ἐν Monats beirichten derdd Berl. Acad 1875 σελ. 181.

Αιολικῆς, καὶ ἐπικῆς ἢ κατὰ παραφθορὰν τῶν ἀντιγράφων ἐκ τῆς Κοινῆς. Τῶν δύο ἀρχῶν τούτων καὶ μάλιστα τῆς δευτέρας ¹ οὐδεμίαν ἔχει σχεδὸν γνῶσιν ὁ κ. Def. "Ὅτι ἀνάγκη ἀπαραίτητος ν' ἀπαντῶσιν ἐν τῷ Τσακ. ιδιώματι διὰ τὴν χριστιανικὴν θρησκείαν, διὰ τὰ σχολεῖα, διὰ τὴν ἐπιμιξίαν πρὸς τοὺς ἄλλους Ἑλληνας, καὶ δι' ἄλλας πολλὰς αἰτίας πολλαὶ λέξεις καὶ ἐκφράσεις ἐκ τῆς νέας Ἑλληνικῆς καὶ ἴσως καὶ τῆς ἀρχαίας παρειλημμένοι, θὰ εὖρη πᾶς ἀνὴρ ἐκ τῶν προτέρων πιθανώτατον, ἐπικυροῖ δὲ καὶ πᾶσα σχεδὸν σελὶς τῆς Γραμματικῆς τοῦ κ. Δεφ. Τίτι τρόπῳ π. χ. τὸ ἀρχαῖον χθ ἐν τῷ Τσακων. ἄλλοτε μὲν ἐγένετο τ'. π. χ. δετ'οῦ = δεχθῶ, ἄλλοτε δὲ χτ ὅπως ἐν τῇ νέᾳ Ἑλλην.; διατὶ τὸ στὲν τῷ ἴτ'ε = ἰστός, ἄτ'οχο = ἄστοχος κτλ. ἐγένετο τ', ἐν δὲ τῷ ἄβραστε ἄγνωστε κτλ. ἔμεινε σῶον ὅπως ἐν τῇ νέᾳ Ἑλλην.; διατὶ τῶν ἀρχαίων ῥημάτων εἰς -ζω ἄλλα μὲν λήγουσιν εἰς -ντου (π. χ. δανείντου, ματ'άντου κτλ.) ἄλλα δὲ εἰς -ζου δακρύζου, ἀρραβωνιάζου βουλιάζου κτλ. ὅπως ἐν τῇ νέᾳ Ἑλλην. διατὶ τὸ ἀρχαῖον θ ἐν ἄλλαις μὲν λέξεσιν ἐγένετο σ (σάτη = θυγάτηρ, ἀλέσου κτλ.) ἐν ἄλλαις δὲ ἐσώθη (θεο, θηρίει κτλ.) ὅπως ἐν τῇ νέᾳ Ἑλλην. διατὶ τῶν ὀνομάτων τῆς πρώτης κλίσεως ἄλλα μὲν λήγουσιν εἰς ᾱ π. χ. χοᾶ = χολᾶ, φωνᾶ κτλ. ἄλλα δὲ εἰς η οὖλη (= ὕλη), εὐφροσύνη, ἡδονή, τύχη, κτλ. ὅπως ἐν τῇ νέᾳ Ἑλλην.; τοιαῦτα ἄπειρα ἀπορήματα ἀπαντᾶ ὁ ἐταστικὸς ἀναγνώστης ἐν πάσῃ σχεδὸν σελίδι, περὶ ὧν οὐδὲ φροντίζει τὸ παράπαν ὁ κ. Δεφ. ἀρκεῖται δὲ μόνον νὰ διαβεβαιώνη ἡμᾶς, ὅτι ἄλλα μὲν ἀκολουθοῦσι ταύτῃ, ἄλλα δὲ (διότι ἔτσι θέλουν, βλέπεις) ἐκείνω τῇ ὁδῷ. Καὶ ὅμως δὲν ἀπαιτεῖται, νομίζομεν, ἕκτακτὸς τις εὐφυΐα ἄλλὰ μικρὰ μόνον σκέψις, ὅπως τις ἐννοήσῃ ὅτι ἡ τῶν

¹) Πόσον δεξιῶς μεταχειρίζεται ὁ κ. Δεφ. τὴν ἀρχὴν τῆς ἀναλογίας, βλέπει τις καὶ ἐν Τσακ. Γραμ. σελίδι 95-6 ἐνθα γίνεται λόγος περὶ τῶν εἰς π τω ῥημάτων, ὧν μόνον τὸ ξεπέφοῦ ὑπολαμβάνει ὅτι μετεδλήθη ἀναλογισθέν· καὶ ἐν Monatsb der Berl. Acad. 1877 ἐνθα διδασκόμεθα ὅτι τὸ θέλω (λάβη ἐτονίσθη ἐπὶ τῆς παραληγούσης ἀντὶ λαβῆν κατὰ τὸ θέλω λαμβάνη) ὁ καθ' ὀλοκληρίαν ἐσφαλμένον.

ἐξαιρέσεων τούτων πρὸς τὴν νέαν Ἑλλην. συμφωνία παρέχει ὁφ' ἑαυτῆς τὴν ἐξήγησιν αὐτῶν ⁽¹⁾ ὥστε ἔχων τις τὸ ὑλικὸν πληρες καὶ ἐπιμεληθεὶς καὶ τῶν περίξ ιδιωμάτων, πρὸς δέ τούτοις κάτοχος ὢν τῆς ἀρχ. καὶ μέσης Ἑλλην. θὰ δυνηθῆ ἀναμφιβόλως νὰ ὀρίσῃ πόθεν καὶ διατι παρελήφθησαν καὶ πῶς ἐξηγητέα ταῦτα, οὕτω δὲ ἀνεύρη τοὺς ἀγνώστους τοῦ Τσακ. φθογγολογικοὺς νόμους.

Ἐννοεῖται δὲ οἴκοθεν ὅτι ταῦτα δὲν δύναται νὰ διαπράξῃ, ὅστις καὶ αὐτοὺς τοὺς πασιγνώστους τῆς ἀρχ. Ἑλλ. φθογγολογικοὺς νόμους ἀγνοεῖ (πρβλ. Τσακ. Γραμ. ἐν σελ. 47 ἐνθα διδασκόμεθα ὅτι «τὸ σ μεταξὺ δύο φωνηέντων ἐν πολλαῖς περιπτώσεσιν ἐξέπεσεν» ἐν ἄλλαις φαίνεται δὲν εὐηρεστήθῃ ν' ἀπέλθῃ. Ἄλλ' ὅμως τίς πλήν τοῦ κ. Δεφ ἀγνοεῖ σήμερον ὅτι πανταχοῦ ἐξέπεσε καὶ οὐδεμία ἀληθῆς ἐξαίρεσις;) Οὕτως ἐξηγεῖται διατι ὁ κ. Δεφ. οὐδεμίαν σχεδὸν ⁽²⁾ τῶν ἐκ τῆς

1) Βλέπων τις πόσον ἀδύνατος εἶνε ὁ κ. Δεφ. εἰς ἐξεύρεσιν τῶν ἀπλουστάτων φαινομένων δὲν δύναται ν' ἀναγνώσῃ ἄνευ μειδιάματος ὅσα πολλαχοῦ περὶ γλώσσης φιλοσοφεῖ ἀρκείτω ἐν παράδειγμα. Ἐν σελ. 156 ἀναγινώσκειται: «Καὶ θὰ ἠδύνατό τις νὰ ὑπολάβῃ ὅτι εἶνε δυνατόν καὶ τοιαῦτα γλῶσσαι αἱ στεροῦνται παντελῶς τῶν συμφώνων. . . Ὁ νοῦς τῆς φράσεως ταύτης παρίσταται καὶ ὡδε: καὶ θὰ ἠδύνατό τις νὰ ὑπολάβῃ ὅτι εἶνε δυνατόν νὰ ὑπάρχωσι καὶ τοιοῦτοι ἄνθρωποι, οἵτινες στεροῦνται παντελῶς χειλέων, ὀδόντων, οὐλῶν, γλώσσης, ρινός, φάρυγγος κτλ. καὶ ὧν αἱ φωνητικαὶ χορδαὶ κατὰ τὴν ἔκφρασιν οἰουδήποτε εἶνε πάντοτε τεταμέναι, οὐδέποτε δὲ χαλῶνται. Διότι ἂν ἐν τῷ στόματι κεῖται γλῶσσα, εἶνε ἀδύνατον κατὰ τὴν ἔκφρασιν καὶ αὐτῶν τῶν στοιχειωδευστάτων φωνῶν, ἅς καὶ τὰ ζῶα τὰ ἄλογα ἐκπέμπουσιν, νὰ μὴ ἔρχηται εἰς ἐπαφήν μετὰ τινος μέρους τῆς ὑπερφάσῃς ἢ τῶν ὀδόντων κτλ. καὶ οὕτω νὰ παράγῃται ἤχος ἢ ψόφος τις, οὐς ὀνομάζομεν σύμφωνα. Ὅστις μίαν μόνην τοιαύτην πρότασιν γράψῃ, ἀποδεικνύει περιφανῶς ὅτι οὔτε περὶ τῆς φυσιολογικῆς λειτουργίας ἐκάστου τῶν φωνητικῶν ὀργάνων οὔτε περὶ τῆς θέσεως, ἐν ἧ ἕκαστος φθόγγος ἀρθροῦται, οὔτε περὶ τοῦ τρόπου τῆς ἀρθρώσεως ταύτης τὴν ἐλαχίστην γνῶσιν ἔχει,

2) Ἐν σελ. 3 μανθάνομεν ὅτι ἐκ τῆς νέας Ἑλλην. παρελήφθη εἰς τὸ Τσακ. ἡ ἀντων. ὁ ὁ πο το ς. Λοιπὸν θὰ εἶνε ἐν τῇ νέᾳ Ἑλλην. ὁ ὁ πο το ς ἐν χρήσει, ὅπως δυνηθῆ νὰ μεταδοθῆ εἰς τὸ Τσακ. Ἄλλ' ὁ κ. Δεφ. ἐπέπληξε δεινῶς τὸν κ. Legrand εἰπόντα τοῦτο πρβλ. καὶ Archiv σελ. 295.